

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

09 noiembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte

Judecătorii

Nicolae Gordilă,
Elena Covalenco,
Iurie Diaconu,

examinînd admisibilitatea în principiu a recursului ordinar, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 aprilie 2016, declarat de avocatul Croitor Alexei în numele inculpaților

Ciumac Serghei Leonid, născut la 30 decembrie 1986, originar și domiciliat în s. Breanova, r-nul Orhei

și

Ciumac Ivan Leonid, născut la 06 iunie 1984, originar și domiciliat în s. Breanova, r-nul Orhei.

Termenul examinării cauzei:

1. Prima instanță: 22.05.2014 - 28.12.2015,

2. Instanța de apel: 10.02.2016 - 12.04.2016,

3. Instanța de recurs: 17.08.2016 - 09.11.2016.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Orhei din 28 decembrie 2015, Ciumac Serghei și Ciumac Ivan au fost recunoscuți vinovați și condamnați în baza de art.287 alin.(3) Cod penal la cîte 3 ani închisoare, fiecare.

Potrivit art.90 Cod penal, s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei închisorii pe un termen de probă de cîte 1 an, fiecare.

Acțiunea civilă înaintată de Gudima Ion, Manoli Ionela și Manoli Ruslan a fost admisă în principiu, urmînd ca instanța civilă să se expună asupra cuantumului despăgubirilor.

2. Potrivit sentinței s-a constatat că, la 08 martie 2014, în jurul orei 23.30, Ciumac Serghei împreună cu Ciumac Ivan, aflîndu-se în s. Breanova, r-nul Orhei, în preajma magazinului alimentar al ÎI „Tihon Constantin”, ulterior în grădina gospodăriei proprii din aceeași localitate, acționînd împreună, încălcînd grosolan ordinea publică, din intenții huliganice, în prezența mai multor persoane, urmărind manifestarea bravurii sale și a forței grosolane, i-au aplicat lui Manoli Ionela o lovitură cu un par din beton-armat în regiunea feței, lui Manoli Ruslan multiple lovituri cu pumnii și picioarele peste cap și corp, o lovitură cu un par din beton-armat în regiunea capului și o lovitură cu un hîrleț peste față, în rezultat la ce i-au cauzat acestuia vătămări corporale ușoare cu dereglarea sănătății de scurtă durată, sub formă de traumatism cranio-cerebral deschis manifestat prin comotie cerebrală, contuzia globului ocular stîng gr.I-II, hematom al pleoapei ochiului stîng, plăgi contuze pe cap și față, echimoze masive pe torace și spate, echimoze pe față și spate, fractura parțială a părții coronare și mobilitate patologică a dintelui 5 din dreapta de pe maxilă, excoriații pe cap, față, gît, abdomen, spate și membre, iar lui Manoli Ionela - vătămări corporale neînsemnate sub

formă de echimoze pe față, excoriații pe cap și spate. Apoi, când cet.Gudima Ion, apropiindu-se de ei, le-a făcut observație cerându-le să înceteze aceste acțiuni, din intenții huliganice, urmărind manifestarea bravurii sale și a forței grosolane, i-au aplicat acestuia o lovitură cu un hîrleț peste față, în rezultat la ce i-au cauzat leziuni corporale ușoare cu dereglarea sănătății de scurtă durată, sub formă de fractură posttraumatică completă a părții coronare a dinților 1,2,3 din ambele părți de pe maxilă, care condiționează o incapacitate permanentă și neînsemnată de muncă în volum de până la 10% inclusiv, plagă contuză și excoriație pe față.

3. Împotriva sentinței a declarat apel avocatul A.Croitor în numele inculpaților I.Ciurac și S.Ciurac, care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei hotărîri de achitare, invocînd că fapta inculpaților nu întrunește elementele infracțiunii; - instanța eronat a ajuns la concluzia privind vinovăția inculpaților, dînșii au fost cei maltratați în gospodăria ce le aparține și au întreprins măsuri de autoapărare; - presupusele părți vătămate au maltrat-o pe mama inculpaților, V.Ciurac și i-au violat domiciliu; - inculpații nu au urmărit scopul de a încălca ordinea publică și nici nu au atentat la regulile sociale, morale de conviețuire, conflictul a apărut în urma relațiilor ostile cu părțile vătămate; - în urma declarațiilor martorilor s-a stabilit că leziunile corporale au avut loc în grădina familiei Ciurac, prin urmare inculpații s-au apărat de acțiunile violente ale lui R.Manoli și I.Gudima, fiind în stare de legitimă apărare.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 aprilie 2016, a fost respins apelul avocatului A.Croitor declarat în numele inculpaților, ca fiind nefondat.

Instanța de apel și-a motivat soluția prin faptul că, probele cercetate de prima instanță, cu respectarea prevederilor art.101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității, veridicității și coroborării reciproce, confirmă vinovăția inculpaților în comiterea infracțiunii imputate și acțiunile lor corect au fost încadrate în prevederile art.287 alin.(3) Cod penal - ca huliganism agravant, adică acțiunile intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanelor, săvîrșite de două persoane, cu aplicarea altor obiecte pentru vătămarea integrității corporale sau sănătății.

La fel, instanța de apel a menționat că vina inculpaților de comiterea infracțiunii imputate este integral dovedită prin probele cercetate în cadrul ședințelor de judecată, și anume declarațiile inculpaților I.Ciurac și S.Ciurac, ale părților vătămate I.Manoli, I.Gudima, R.Manoli, a martorilor T.Gheorghită, R.Tihon, V.Ciurac, și actele cauzei – rapoartele de expertiză medico-legală nr.96/D, nr.97/D, nr.98/D din 23.04.2014 în privința părților vătămate I.Gudima, I.Manoli și R.Manoli.

Instanța de apel a conchis că argumentul apărării, precum că acuzatorul nu a prezentat probe certe ce ar confirma vinovăția inculpaților, că acțiunile acestora nu s-au petrecut în loc public, dar în gospodăria familiei Ciurac cu scopul de apărare, că activitățile în masă nu au fost întrerupte, nu pot fi reținute, deoarece sînt declarative și expuse în mod de apărare, fiind stabilit că inculpații au lovit părțile vătămate din intenții huliganice, acțiunile avînd loc în fața magazinului, care este loc public, ulterior fiind continuate în gospodăria familiei Ciurac, în prezența mai multor persoane, fiind încălcată ordinea publică prin astfel de acțiuni.

La fel, instanța de apel a respins ca fiind declarative argumentele apelantului, precum că inculpații le-au aplicat lovituri părților vătămate, avînd drept scop apărarea mamei de acțiunile acestora, deoarece, deși se invocă apărarea mamei, nu se demonstrează necesitatea unei asemenea apărări, mai ales că aceste acțiuni sînt evident huliganice, fiind confirmate prin totalitatea de probe care au fost cercetate atît în prima instanță, cît și în instanța de apel.

Neîntemeiat a considerat instanța de apel și argumentul apelantului referitor la lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii imputate, deoarece concluziile privind vinovăția inculpaților sînt bazate pe probele cercetate în cadrul procesului penal, care cwer dovedesc

săvârșirea de către aceștea a acțiunilor de huliganism, nefiind bazate pe presupuneri, după cum pretinde apărarea, totodată dubii nu sînt stabilite, situația întîmplată fiind relatată doar conform viziunii autorului apelului în apărarea inculpaților, argumentele expuse fiind în contrazicere cu circumstanțele stabilite de instanța de fond și de apel pe parcursul examinării cauzei.

Instanța a constatat că, la stabilirea categoriei și termenului pedepsei inculpaților I.Ciurac și S.Ciurac, s-a ținut cont de prevederile art.7, 61, 75, 90 Cod penal, de gravitatea infracțiunii săvârșite, care se califică ca una gravă, comisă cu intenție, de persoana acestora, de circumstanțele cauzei care atenuază pedeapsa, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării inculpaților, precum și de condițiile de viață ale acestora, și corect a conchis de a le aplica pedeapsa sub formă de închisoare, în termenul minim prevăzut de sancțiunea legii penale, cu aplicarea art.90 Cod penal, considerînd-o drept una echitabilă.

5. Împotriva hotărîrilor menționate a declarat recurs ordinar avocatul A.Croitor în numele inculpaților care, invocînd temeiurile prevăzute de art.427 alin.(1) pct.6), 8) Cod de procedură penală, solicită casarea acestora și pronunțarea unei hotărîri de achitare, pe motiv că instanța de apel a comis o eroare gravă de fapt ce constă în interpretarea incorectă și eronată a probelor administrate în baza cărora și-a întemeiat soluția; - în acțiunile inculpaților lipsesc elementele constitutive ale infracțiunii incriminate, ei acționînd cu scopul de a se apăra, astfel acțiunile lor urmează a fi calificate drept legitimă apărare; - din declarațiile martorilor se confirmă că părțile vătămate au violat domiciliul acestora, sărind gardul, fiind în stare de ebrietate; - infracțiunea a avut loc în gospodăria familiei Ciurac, care nu poate fi considerat loc public.

6. Examinînd admisibilitatea în principiu a recursului ordinar în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, ținînd cont de opinia procurorului expusă în referință, care a solicitat declararea inadmisibilității recursului, ca fiind vădit neîtemeiat, Colegiul penal decide asupra inadmisibilității acestuia din următoarele considerente.

Potrivit art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărîrea instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanța de fond ori de apel.

Recurentul în recurs a invocat ca temeiuri de casare a hotărîrilor judecătorești pct.6) și 8) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală, considerînd că hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței și în acțiunile inculpaților nu au fost întrunite elementele infracțiunii de huliganism, solicitînd să fie achitați.

Colegiul penal reține că, instanța de apel, în baza probelor administrate legal de către organul de urmărire penală și verificate în ședința de judecată, cu respectarea prevederilor art.100 alin.(4) Cod de procedură penală, le-a dat o apreciere justă, potrivit art.101, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității, veridicității și coroborării lor, stabilind cu certitudine toate aspectele de fapt și de drept, corect ajungînd la concluzia privind vinovăția lui S.Ciurac și S.Ciurac în comiterea infracțiunii prevăzute de art.287 alin.(3) Cod penal - huliganism agravant, adică acțiunile intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanelor, săvârșite de două persoane, cu aplicarea altor obiecte pentru vătămarea integrității corporale sau sănătății.

Din conținutul hotărîrilor judecătorești rezultă că această concluzie s-a tras avînd în vedere depozițiile inculpaților I.Ciurac și S.Ciurac, care nu au negat faptul maltratării părților vătămate, însă consideră că au acționat în stare de legitimă apărare, ale părților vătămate I.Manoli, I.Gudima, R.Manoli, care au declarat că inculpații le-au aplicat lovituri cu un par de beton și un hîrleț, fiind maltratați în prezența mai multor persoane atît în fața magazinului, cît și în gospodăria familiei Ciurac, a martorilor T.Ghiorghiță, R.Tihon, V.Ciurac, și actele cauzei – rapoartele de expertiză medico-legală nr.96/D, nr.97/D, nr.98/D

din 23.04.2014, probe care sînt amănunțit descrise în sentință și decizia instanței de apel, și care nu trezesc careva dubii.

Reieșind din textul recursului, recurentul invocă ca temei de casare a hotărîrilor judecătorești, precum că în acțiunile inculpaților lipsesc elementele constitutive ale infracțiunii de huliganism.

Colegiul penal atestă că, conform teoriei dreptului penal și practicii judiciare, prin „încălcarea grosolană a ordinii publice” se înțelege săvîrșirea unor acțiuni intenționate ce atentează la regulile sociale și morale de convețuire, care sînt încălcate într-un mod grosolan și demonstrativ de către violatorul ordinii publice, prin necuviință, neobrăzare, comportarea batjocoritoare cu cetățenii, cauzarea leziunilor corporale ș.a..

În situațiile de huliganism, făptuitorul înțelege că încalcă grosolan ordinea publică, însoțită de aplicarea violenței asupra persoanelor cu o deosebită obrăznicie. Făptuitorul nu numai că înțelege caracterul infracțional al faptei, dar și dorește săvîrșirea acestor acțiuni și survenirea consecințelor.

Cele menționate caracterizează latura obiectivă și latura subiectivă a infracțiunii de huliganism, prevăzute de art.287 alin.(3) Cod penal, pentru care inculpații corect au fost supuși pedepsei penale.

În cazul concret, acțiunile inculpaților de huliganism s-au petrecut în fața magazinului, care este loc public, ulterior au continuat în gospodăria familiei Ciumac, fiind încălcată ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra părților vătămate, acestea manifestându-se printr-o obrăznicie deosebită, în prezența altor persoane.

Argumentele apărării, precum că gospodăria familiei Ciumac, unde au continuat acțiunile inculpaților nu poate fi considerat loc public, nu au suport legal, deoarece potrivit art.131 lit.c), d) și e) Cod penal, fapta se consideră a fi săvîrșită în public și atunci cînd e comisă: într-un loc inaccesibil publicului, cu intenția însă ca fapta să fie auzită sau văzută, dacă aceasta s-a produs față de două sau mai multe persoane; într-o adunare sau reuniune de mai multe persoane, cu excepția reuniunilor care pot fi considerate cu caracter familial, datorită naturii relațiilor dintre persoanele participante; prin orice mijloace, recurgînd la care făptuitorul își dădea seama că fapta ar putea ajunge la cunoștința publicului.

Din cele menționate reiese cu claritate că întotdeauna infracțiunea de huliganism presupune ipostaze cu implicații publice, dar, numai în unele cazuri este săvîrșită în locuri publice. Or, din dispoziția art.287 Cod penal nu se desprinde că infracțiunea de huliganism este săvîrșită neapărat într-un loc public. Totuși, obligatoriu este modul public al infracțiunii de huliganism: actele huliganice sunt săvîrșite în prezența unor persoane sau rezultatul actelor huliganice devine inevitabil cunoscut altor persoane.

Raportînd cele menționate mai sus la speța în cauză, Colegiul constată justificată concluzia instanțelor de fond că sunt întrunite condițiile pentru angajarea răspunderii penale a inculpaților, sub aspectul comiterii infracțiunii de huliganism în forma agravantă.

Astfel, concluziile instanțelor de fond privind vinovăția inculpaților în săvîrșirea infracțiunii imputate, în opinia instanței de recurs, este justă și întemeiată, deoarece legislația în vigoare expres prevede că infracțiunea de huliganism în afară de prezența acțiunii principale - încălcarea grosolană a ordinii publice, presupune și prezența unei acțiuni adiacente - acțiune exprimată, alternativ, în: - aplicarea violenței asupra persoanelor și amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe, care prin conținutul lor se deosebesc printr-o obrăznicie deosebită.

Nu pot fi reținute nici argumentele recurentului, precum că inculpații au acționat în stare de legitimă apărare. La acest capitol Colegiul penal atestă că, pentru a fi în legitimă apărare trebuie să fie îndeplinite cumulativ condiții referitoare atât la atac, cât și la apărare.

Potrivit art.36 Cod penal, nu constituie infracțiune fapta, prevăzută de legea penală, săvârșită în stare de legitimă apărare. Este în stare de legitimă apărare persoana care săvârșește fapta pentru a respinge un atac direct, imediat, material și real, îndreptat împotriva sa, a altei persoane sau împotriva unui interes public și care pune în pericol grav persoana sau drepturile celui atacat ori interesul public.

Respectiv, Colegiul penal menționează că legitima apărare este condiționată de un atac direct, imediat, material și real. Atacul este imediat în cazul în care acesta s-a dezlănțuit și se află în curs de desfășurare, și care se consumă o dată cu încetarea agresiunii. Prin atac direct se înțeleg acțiunile îndreptate nemijlocit asupra valorilor ocrotite de lege.

În speță, s-a constatat că inculpații i-au maltratat pe I.Manole și R.Manole lângă magazin, care este loc public, apoi au continuat să-i maltrateze cu un par din beton-armat și un hîrleț în gospodăria lor, iar cînd I.Gudima le-a făcut observație și s-a implicat să-i despartă, i-au aplicat acestuia lovituri cu hîrlețul. Astfel, inculpații pe lângă încălcarea ordinii publice, folosind un par din beton-armat și un hîrleț au aplicat violență asupra părților vătămate, pentru vătămarea integrității corporale și a sănătății acestora.

Prin aplicarea forței fizice și a obiectelor pentru vătămarea integrității corporale și a sănătății părților vătămate, care nu aveau careva obiecte pentru a le folosi în momentul bătăii, a fost încălcat principiul proporționalității, deoarece considerarea unei fapte prevăzute de legea penală ca fiind săvârșită în legitimă apărare impune cercetarea condițiilor desprinse din dispozițiile art.36 Cod penal privitoare pe de o parte *la atac* și pe de altă parte privitoare *la apărare*.

După cum s-a menționat mai sus, pentru a fi legitimă, apărarea trebuie să îndeplinească mai multe condiții: să se realizeze printr-o faptă prevăzută de legea penală, să fie precedată de atac, să fie îndreptată împotriva agresorului, să fie necesară pentru înlăturarea atacului, să fie proporțională cu atacul.

Proporționalitatea apărării cu gravitatea atacului are în vedere respectarea unei echivalențe între actul de apărare și cel de atac, astfel că la un atac îndreptat împotriva integrității corporale se poate riposta cu o faptă de apărare ce privește integritatea corporală a agresorului, luînd în considerare nu numai valorile împotriva cărora s-a îndreptat atacul și actele de apărare, ci și toate împrejurările în care s-a produs agresiunea (intensitatea, mijloacele aplicate, timpul, locul, forța și posibilitățile atacantului și apărătorului - vîrstă, sex, starea sănătății), iar dacă apărarea este vădit disproporționată față de gravitatea atacului și de împrejurările în care acesta a avut loc, fapta se consideră săvârșită cu depășirea limitelor legitimei apărări.

Coroborînd cele expuse, Colegiul penal conchide că, prevederile art.36 Cod penal, nu sînt aplicabile speței, starea de legitimă apărare, invocată de partea apărării, nefiind stabilită, faptei săvârșite fiindu-i dată o încadrare juridică corectă.

Argumentul recurentului, precum că mama inculpaților ar fi depus o plîngere la poliție privitor la faptul că părțile vătămate ar fi maltratate și i-a violat domiciliul, iar aceasta a fost pierdută, nu are tagență la cauza dată, iar V.Ciurac urma să se adreseze la organele competente pentru soluționarea acestei probleme.

Analizînd materialele cauzei și hotărîrile judecătorești atacate, Colegiul penal nu constată vreo eroare de drept gravă ce ar afecta legalitatea acestora.

Decizia instanței de apel cuprinde fondul apelului și temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea apelului, precum și motivele adoptării soluției, ceea ce se încadrează în prevederile art.417 Cod de procedură penală.

În ce privește pedeapsa stabilită inculpaților, se constată că la aplicarea acesteia au fost respectate prevederile art.61, 75 Cod penal, pedeapsa fiind numită în limita minima a sancțiunii normei penale în baza căreia au fost declarați vinovați, ținîndu-se seama de

criteriile generale de individualizare a pedepsei, de gradul pericolului social al infracțiunii comise, de persoana acestora și de toate circumstanțele cauzei, care agravează ori atenuază răspunderea, iar aplicarea art.90 Cod penal în privința lui S.Ciumac și I.Ciumac s-a efectuat în limitele legii.

Potrivit art.432 alin.(2) pct.4) Cod de procedură penală, instanța de recurs va decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta este vădit neîntemeiat.

Reieșind din cele expuse, Colegiul penal conchide că nu există temei legal pentru admiterea recursului ordinar declarat de avocatul A.Croitor în numele inculpaților S.Ciumac și I.Ciumac și, potrivit legii, decide inadmisibilitatea recursului, ca fiind vădit neîntemeiat.

7. În conformitate cu prevederile art.432 alin.(1)-(2) pct.4) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție

D E C I D E :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de avocatul Croitor Alexei în numele inculpaților Ciumac Serghei și Ciumac Ivan, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 aprilie 2016, în cauza penală privindu-i pe Ciumac Serghei și Ciumac Ivan, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 30 noiembrie 2016.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Elena Covalenco

Iurie Diaconu